

ANALÝZA PRÁV A POVINNOSTÍ ČLENŮ CÍRKVE

36. synod na svém 2. zasedání v r. 2024 uložil svým usnesením č. 25 synodní radě, aby „**připravila analýzu současných práv a povinností členů církve a jejich navázání na konkrétní farní sbory a případně navrhla alternativní možnosti různých forem členství**“. Pro kontext dodáváme, že z původního návrhu konventu Pražského seniorátu ČCE v průběhu jednání vypadl dovětek „nebo dokonce možnost přijmout křest bez povinnosti stát se při něm členem sboru nebo církve“. Synodní rada se tímto úkolem zabývala ve spolupráci se svým poradním odborem (dříve komisí) pro reformu správy církve a synodu tímto předkládá výsledek svých úvah.

Víra, křest a společenství

Víra se rodí ze společenství a do společenství vede. Navzdory zřetelné „poptávce“ chceme bránit individualistické redukci víry na vztah „já – Bůh“, protože víra má nutně společenský rozměr a patří k ní odpovědnost za sebe navzájem před Bohem ve společenství druhých. Společenství si lze zvolit, konkrétní lidi v něm už ale ne: to je potřeba „vydržet“ a není důvod se tomu vyhýbat. Křest se koná vždy konkrétně: je to křest konkrétního člověka na konkrétním místě od konkrétního kazatele po konkrétním setkávání a katechezi v konkrétním společenství. Dané společenství nese za křtěného odpovědnost a nově pokřtěný se stává součástí tohoto společenství, což by mělo být podchyceno i formálně. Na základě křtu se nelze stát „pouze“ členem obecné církve Kristovy bez žádného místního společenství.

Místním společenstvím se v podmínkách ČCE tradičně rozumí především farní sbor, který má často i své kazatelské stanice. Nové způsoby misijní a evangelizační práce však vedou v rámci průkopnictví (z anglického *pioneering*) k zakládání průkopnických míst, která někdy nejsou aktivitami farního sboru. Jak píše Jordan Tomeš v Českém bratru č. 10/2024, v prostředí *Church of England*, kde má toto hnutí své kořeny, vedla dlouhá léta promyšlení a stovek praktických pokusů nakonec v r. 2004 „k zásadnímu uvědomění, že tyto průkopnické křesťanské sbory (také nazývané ‚fresh expressions‘, tedy doslova ‚čerstvá vyjádření‘) jsou i přes svou odlišnost a značnou různorodost plnohodnotným, dobrým, a až nezbytným způsobem, jak v dnešním světě tvořit církev.“

K tomuto poznání se hlásí i ČCE a průkopnická místa, mezi něž patří např. Ka-Dvojka v Karvině či v Praze společenství u Martina ve zdi a Nekostel, podporuje nejen finančně.

Členství v církvi obecné a v ČCE

Preambule Církevního zřízení vyjadřuje naději, že ČCE „spolu s ostatními křesťany má účast na jedné obecné Kristově církvi, díle Ducha svatého“. Preambule [Řádu členství v církvi](#) k tomu dodává, že členství v církvi Kristově „je Božím darem a Božím tajemstvím“. Ke členství v ČCE doplňuje: „Věříme, že pro Ježíše Krista smíme a máme o sobě i o jiných křesťanech míti plnou naději, že jsme údy svaté obecné církve Kristovy. V této naději chceme v podmínkách praktického života říci, kdo je považován za člena Českobratrské církve evangelické, aniž se tím odvažujeme rozhodovat o tom, kdo je členem církve jako těla Kristova.“

Naše církevní řády rozlišují mezi členstvím v církvi Kristově jako Božím darem a Božím tajemstvím a členstvím v ČCE jako praktickou – či administrativní – záležitostí. Není přitom pochyb o tom, že obecná církev Kristova existuje pouze v podobě konkrétního společenství. Podle Řádu členství v církvi však svobodně a rádi přenecháváme péči o členství v církvi obecné Ježíši Kristu, který je „jediným Tvůrcem a udržovatelem“ své církve. V církevních řádech se nezabýváme tím, kdo je křesťanem – toho si Pán pozná sám, zabýváme se tím, kdo je členem ČCE – toho bychom měli podle znaků, které synod stanoví, poznat i my.

Křest a členství v církvi

Budeme-li dále psát o církvi, máme tím ve shodě s výše rozvedeným na mysli ČCE, o jejíž církevní zřízení a řády nám sluší pečovat. Za zmínku stojí, že podle § 1 odst. 1 CZ jsou členy církve „všichni, kdo v ní byli pokřtěni nebo podle jejího řádu do ní přijati“, přičemž v letech 1959–1998 bylo podle tehdy platného řádu možné do církve za členy přijmout i nedospělé děti, které dosud nebyly pokřtěny, ale byly přijaty do církve na základě přihlášky. K tomu dlužno dodat, že až do r. 1949 byl na křest dítěte v souladu s interkonfesionálním zákonem v zásadě nárok a křty se často – ne-li zpravidla – vysluhovaly téměř „na počkání“, mimo bohoslužebné shromáždění sboru, aby farář či vikář mohl rodičům vydat křestní list dítěte.

To jsou odlesky problémů minulých. Otázka pro dnešek zní, jestli smíme (a máme) lidi křtít, aniž by se z pokřtěných automaticky stávali členové ČCE. Pokud někdo ve společenství průkopnického místa – třeba navázaného na církev volněji – uvěří v Boha a projeví zájem o křest, vyvstává otázka, do kterého společenství a jakým způsobem bude přijat. I u křtu v rámci průkopnického místa trváme na tom, že uchazeč se svým křtem stává součástí společenství a přejímá za ně odpovědnost. Zároveň platí, že součástí týmu každého průkopnického místa je povinně alespoň jeden kazatel ČCE. V tom mají průkopnická místa jasnou a silnou vazbu na církev. Z hlediska Církevního zřízení a řádů však toto společenství, ač je skutečnou církví v biblickém smyslu, není farním sborem ani jeho kazatelskou stanicí, někdy jde dokonce o ekumenické aktivity. Církev je za ně připravena nést odpovědnost, ale otázka členství zůstává nevyjasněna.

Křest a účast v průkopnickém místě

Prostřednictvím svých kazatelů církev přebírá odpovědnost za uchazeče už přípravou na křest. Stává se však nově pokřtěný členem ČCE, když nebyl pokřtěn v jejím farním sboru, ale ve společenství průkopnického místa? Domníváme se, že nikoliv nezbytně. Podle současné právní úpravy se jím ovšem právě nezbytně a automaticky stává. Pro tyto specifické případy – a pouze pro ně – doporučujeme na zkušenou zavést novou kategorii účasti v průkopnickém místě bez (automatického) členství v ČCE, protože zájemci o křest či účast v průkopnických místech někdy z vážných a upřímných důvodů nemají zájem o členství ve farním sboru, bez něhož však nelze být členem naší církve.

Doporučujeme vést rozhovor o následujících tezích:

- 1) V průkopnických místech lze vysluhovat i svátost křtu, a to za obdobných podmínek, jako ve farních sborech.
- 2) Křest v průkopnickém místě se zapisuje do centrální knihy pokřtěných pro průkopnická místa, kterou povede Ústřední církevní kancelář. Každý křest musí být důsledně evidován, protože je neopakovatelný. Nejedná se však o evidenci členů církve ani těch, kteří jsou součástí společenství průkopnických míst.
- 3) Lidé pokřtěni v průkopnických místech jsou při přípravě na křest pozváni a vedeni ke členství v ČCE, automaticky se ale členy ČCE ani žádného jejího farního sboru nestávají, dokud a pokud se tak nerozhodnou učinit sami. Křtem ovšem stvrzují to, že jsou součástí společenství průkopnického místa, o němž má přehled tým daného průkopnického místa.
- 4) Při přijímání těch, kteří jsou součástí společenství průkopnických míst, do farních sborů se vyjádří tým daného průkopnického místa a staršovstvo daného farního sboru (srov. [čl. 2 ŘČC](#)).
- 5) Pastorační odpovědnost za pokřtěné přejímá kritici kazatel, tým průkopnického místa a dané společenství.
- 6) Jednotlivá společenství za průkopnická místa prohlašuje synodní rada.

Pokud se synod rozhodne vydat tímto směrem, je nezbytné dále se zabývat obsahem účasti v průkopnickém místě a jeho vztahem k církvi.

Jsme si vědomi, že tyto dílčí závěry jsou neúplné a je třeba je dále v odpovědném rozhovoru rozpracovat. Nicméně se domníváme, že jasná pravidla pro křty v průkopnických místech a zavedení účasti v průkopnických místech bez automatického členství v ČCE poskytnou týmům průkopnických míst větší jistotu pro jejich působení a zároveň je účinně propojí s vysílající církví, která se k těmto misijním aktivitám hlásí, považuje je za své a raduje se z nich.

Návrh usnesení:

Synodní rada předkládá synodu následující návrhy usnesení:

- 1. Synod ukládá synodní radě, aby rozpracovala teze o křtu a účasti v průkopnických místech uvedené v tisku č. 17/2 na str. 2 a výsledek předložila 4. zasedání 36. synodu.*
- 2. Synod zve staršovstva, seniorátní výbory a konventy k rozhovorům o průkopnických místech a nových možnostech, které se církvi nabízejí při zvěstování evangelia.*